

Позже крило цієї опозиції — польська еліта — вступило рушимо до атаки. Не дивлячись на це, вони вважалися у чудовому положенні, «глядаючи в бoku», який на ніщо не бере відповідальності за своїми діями. Вони були організовані, спокійні, самостійні, на зовні може до схожу прохотіти обох головних партнерів Берлусконе — Уніта і Лібералістичної партії. Але, на жаль, нічим іншим.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ
ВОЯНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

„Які будуть наслідки?“

Підложені невідомими справниками бомби в суботу минулого тижня в сам день відкриття львівських „Східних Торів“ спричинили всякі коментарі в усіх польських пресі, а передовим у львівській. Вся польська преса твердить, що бомби підложили українці з У. В. О. Поки що на це доказів нема, але польська преса вже сіє відповідний вітер. Польські органи публічного безпеченства ведуть у тій справі енергійне слідство, подучене з ревізіями і арештуваннями. Ревізії почалися тим разом від таких культурних і господарських установ як „Прогрес“, „Ревізіонний Союз Українських Кооператив“, „Сільський Господар“, а далі ще й від таких установ як редакція „Діла“, видавництва „Червоної Калини“ й інші. Наші культурно-освітні та господарські установи ніколи не мали нічого спільного з бомбами і мати не будуть. Вони вже рідше були об'єктами, під які підкладали бомби (під „Прогрес“ і під „Наукове Т-во ім. Шевченка“ в 1922 р.), або на які нападали у погромних цілях вуличні, замочелені волюнтіризмом шовінізмом елементи (в 1928 р.). Та якби там не було, то слід ствердити, що щогорічні ревізії в наших культурних і економічних центрах у зв'язку з підкладанням бомб невідомими чинниками, розпочинають нову добу в українсько-польських відносинах на території Сх. Галичини.

І тому дивно виглядає поставлене львівським єврейським щоденником („Львівський Кур'єр Поранни“) питання: „які будуть наслідки“. Наслідки ми вже бачимо. І надаремно єврейський орган так дуже турбується тим, що робитиме влада після вибуху бомб. У статті під вгорі наведеним заголовком радить „Кур'єр“ старим звичаєм шкеш-поляків поступити так:

„якщо замаху виходять — читавмо в ньому — з кол української молоді, то пощо має існувати у Львові таке велике скупчення української молоді. Чому для недопущення до замахів не усунути зі Львова українських (в оригіналі: руських) гімназій і нащо допускати до Львова до іспитів українських екстерністів? З усуненням бодай частини середовища, в яких родяться помисли до замахів, припиняться і самі замаху. Крім того українська суспільність розтягне більшу контролю над своїм молодим поколінням, відучуючи його від шукання слави у злочинах, нападі і бомбах. Ми твердимо, що цей засіб є радикальний і одиниий. Але треба раз увійти на такий шлях політики, що прямував би до санації“.

Нема сумніву, що можна придумати ще й радикальніші засоби „санації“ і над ними напевно подумав солідно „Львівський Кур'єр Поранни“. Найкращим засобом було би виселення всіх українців зі Львова. Хоч може бути ще радикальніший.

„Може врешті пробудиться Варшава“.

Такий вимовний заголовок уміщений над передовою статтею званого краківського бруківково-го органу, що зветься „Ілюстрованим Кур'єр Подзвоні“. Він докоряє варшавському урядові за його занадто толерантну політику супроти українців, яка дає такі наслідки як суботнішні бомби.

„На устах усіх — читаємо в ньому — відурово повставляється питання, що робить уряд, що роблять наші міродайні чинники, відповідальні за добро держави та її інтереси. Бож виявляється, що українська меншість у Польщі користуєш правді в пошитої праві і то навіть з чужом (!), а в справі львівськості супроти держави япось глухо, а фактично навіть занадто „голосно“, але в цілковито відомому розумінні. Під тим оглядом дуються в нас річи, яких не толерувано у ніякій державі. Українські посли і не посли на вічах і зібраннях накликують просто до отвертого бунту проти Польщі. Як гриби по дощі повстають усілякі дрібні організації, всякі „Луги“, „Пласти“, „Соколи“, які під плащиком культурним чи спортивним займаються ірредентистичною агітацією. Мало того. Польські школи „Товариства Школи Людові“ удержуються, щоби їх описля віддати українцям. Попри те український елемент росте на силах під економічним оглядом. Повстає ціла сітка банків, торговельних товариств, кооперативів і т. д., що об'єднують майже всі ділянки продукції. „Земельний Банк“ розвиває оживлену парцеляційну (!) діяльність, світло просперує цілий ряд інших установ, які розпоряджають великим капіталом і працюють на підставі добре підгальовані австрійсько-німецьких організаційних метод. Але найтрагічнішим у цілій справі є те, що українські інституції оперують переважно капіталом, який ми самі їм достарчаємо (отже не німецьким?! — Ред.), достарчає Варшава, яка з неоразумілою впертістю й фаворизує тоді, коли рівноградні польські інституції дуються (!!) наслідком нестачі кредиту. І за це стрічає нас владність у виді змагаючогося протидержавного руху і щораз частіших замахів. Врешті школи українські, а зокрема освітнє Т-во „Прогрес“ є — як це вже не раз доказано (!) — кузнями протидержавних починань і „вилетгаріями“ бойовиків. З ува-

Silesianus.

Переговори в справі звільнення Саари.

Переговори в справі віддання Німеччині області Саари, на які Бріан іменем французького уряду дав згоду в Газі, мають незабаром розпочатися в Парижі. Німецька делегація буде незабаром іменована й виїде до Парижа в кінці місяця.

В париських дипломатичних колах висловлюють погляд, що в Женеві вже досягнуто порозуміння між Штресманом та Бріаном щодо часу скликання конференції. Щодо самих переговорів, то вони мають бути ведені в дусі німецько-французького зближення та співпраці. Бріан має мати замір використати справу області Саари, як вихідну точку своїх планів стислої господарської кооперації між європейськими державами.

1. КАПЧАК.

Німецьке Яблінне.

Тут був я перед вісьмома роками і сюди повернув іще раз. А приїхав я сюди пошукати своєї молодості й на неї подивитися.

Сміється? Сміється здорові і шукуйте. Але так воно було. Що я її не знайшов, це правда, однак правда й те, що у мене дуже неспокійно токовало серце, як я висідав із поїзду в тім містечку.

Вже здалека завважав я, що щось тут не так. Як дашіше. Хоч дворець той самий, то на ньому більше людей, більший рух та й життя інакше. Серед тих людей ви замічаєте червону шапку пошляка, а на ній золоті букви: „Щур Зояне“. Пригадуєте собі? Чогось такого тут раніше не було.

Як все тут змінилось! Замість звичайного дерев'яного плота — біля городів задані штахети, а замість низьких домиків із сірими лупковими дахами — поверхові доми. Розрослося містечко, покращало і прибралося в іншу яшу.

Перед вісьмома роками... Стривайте, що бо було? Мушу собі добре пригадати, як тут кругом виглядало.

Колись це містечко було мале й незаметне, що бачили вої. Те саме бачила вже з двірця довга валяка людей у вируділих і глянцю із окопів замканих стрілецьких одностріль. Валяка та закрутила а двірця ліворуч, дупталася у виложену круглянами вуличку, перейшла по під задані міст і поїзд стару лину пішла до табору. За нею замкнулася а колючого дрого брама, а за нею членим тої валяки я на віки.

Гей, гей! Десять літ вже минуло від того ча-

су, як уперше йшли туди мої молоді ноги. Тоді все інакше було...

Ясно світило сонце, розтоплювало в дуході пахощі похореної трави, а на дахах розпалювало черепицю. По садах зачинала шойно рум'яніти і наливатися садівина, а по полях іще навіть не зачинав біліти колос. Черніли драгитином папою у видоліниці бараки, а яких треба було переходити по під відяудт до міста. За ним на сонці купалася левада, а за нею виділилися домики й дерев'яні віконичи, в котрих було неодолино вирізане серце. На піддахах біліли заслонами і червоїли цвітами невеличкі віконця, а над дахами здіймалася повновида баня. На схід від неї вежа а годинником, а біля ставка пара високих коминів, що так часто любила кидати тіні в його широке плесо.

Нині такий самий день, але хоч світить гаряче сонце, то кругом зовсім не так, як було там за побуту української бригади. По садах по під яблнками лежить шовшена отава, пишавється а огородинки на грядках цвіти, зеленіє деревина, а в городі синязвою вилискується небо. Вище повиростили доми, побільшали на піддахах вікна, а заслони на них тустіше повисали. І хоч дахи купаються в соняшному морі, і над містом пишавється на церкві бая, то воно таки не те, що колись було.

Порожнє і начеб вимерло тепер Німецьке Яблінне. Колись в ньому було повно людей. Вулиці від стрільців аж роїлися, бо п'ятидесятична бригада мов повині завила була мале містечко. Між цією масою сірих шапок-кишлянок і сірих стрілецьких одностріль просто губилися тамощні мешканці.

Кілько тут було стрільців, яке тут кишло життя й які тут були почетні походи! Як місто містом, то ні одного ні другого хіба вже більше не побачить... Перед сто літами революції сюди На-

полеон, але його війська певно не були такі, як стрільці У. Г. А. в яблонецькому таборі. Як йшли в почетному поході, то вулиці аж адригалися від їх кроків, а нерівне каміння, що було на ній, мало-що не викручувало стрілецькі ніг. Тільки воно все найбільше псувало.

А тепер? Бригади не стало і в містечку по вулицях вже давно й нема того славного каміння. Тепер вони вимощені кам'яними кістками та гарно вирівняні в піквруг і в кривульку. Яду я тим вулицями, а вони якось дивно пусті; мені на стрічу вибігла тільки собака, що звітрила свіжого прожогого носом, покрутилася і зникла а бічній вуличці.

Все нове. Молоді дівчата повиростили так, що я їх зовсім не знаю. За побуту бригади вони ще ходили в коротеньких суконках, висиджували перед домами, а як ні, то гралися в своханку й верещали на ціле місто. Стрінув я нарешті й кілька знайомих очей, в котрих не раз у танці вихром крутилася. Але вони вже не ті давні. Якось дивно споважливі, похололи, стали спокійнішими. Вони ні трохи навіть не аднувалися, звикли я тут з'являю, хоч я чекав на їх питання а цьому напрямі.

Змінились вулиці, доми й ціле місто. Також і крамничі не ті. Малих скелечиків не видати. На їх місце тепер самі багаті крамничі, а за великими вікнами всякого товару до схочу. Бригада всіх їх поставила на ноги!

На ринку той самий кам'яний басейн, тільки що тепер цілий день шпильє у ньому фонтан а випорскує у гору. І в гостиницях великі аміни. Нема дешевих ціл, іша обстановка а йша дичина подає вечеру.

В „Щур Левен“ стара пані вже зовсім похилила і потовстіла; таксамо, як і передче, витас чемно своїх гостей. Той „Щур Левен“, що була виш-

Реалізуйте кліч: **СВІТ ДО СВОГО!** Робітня футер ЮЛІЯНА ГЛУШЕВСЬКОГО Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА 97.

Приймає всякого рода футра до роботи по дешевих цінах.
— Спеціаліст жіночих плащів та галантерейних робіт.
(183) 3-2

ги на такий стан річей мірозрадні чинники захо-
вають просто незрозумілу байдужість і нев-
тральність.

Очевидно, що „Курорек“ розглядав би це на-
близде для нього питання незвичайно радикаль-
но. Бо якже? Українці так розкидані в Польщі
і навіть у самій Варшаві, що позбавляють екс-
истенції навіть польські установи і то економічні!
А про інші то вже й казати нема що. Словом пуб-
ліцист з „Курорек“ малює немов у агонії. Але
рід у тім, що такому його малюванню вірять тисячі
поляків. Переважають тими малюваннями і потім
реагують, як уміють, на все „гайдамацьке“. Оба
курорки і львівський єврейський і краківський
бруківний ніби „санаційний“ — він може, як і був
досі, бути всяким — взаємно доповнюється у ка-
мучущенні польської прилюдної оцінки та сіяєні
протиукраїнського вітру. Але, що з того вийде?
„Які будуть наслідки?“

Як ходити по вулицях?

Тиждень науки хождения по вулицях у Львові.

На запрошення Львівського Старосту Грод-
ського відбулася у вівторок 10. п. м. конференція
представників львівської преси і деяких поль-
ських організацій (Пласту і „Стшельца“) у спра-
ві заповідженого у Львові на час 1. до 7. жовтня
п. р. „Тижня науки хождения по вулицях“. На
конференції представив план цілої акції староста
Клясо, а окремий реферат виголосив на цю тему
д-р Пронь, після чого вивчалася коротка дис-
кусія.

З уваги на те, що самоходові катастрофи і
жерехання людей множаться у нас шораз біль-
ше, мусить на цю акцію звернути пильну увагу
ціле громадянство, тим більше, що в значній ча-
сти тих катастроф винні не шофери, а самі по-
шкодовані люди. Щоб охоронити людей від не-
щастя в тих випадках, де вони самі можуть бути
його причиною, себто, щоб навчити їх ходити
по вулицях, а зокрема переходити з одної вулиці
чи площі на другу, де найлегше за катастрофу,
буде уладжений у Львові від 1. до 7. жовтня п. р.
„Тиждень науки хождения по вулицях“, а крім
того будуть розкинені масово спеціальні дитячо-
поучення й розпілнені великі афіші. Позатим
поглядати лекції на цю тему відбудуться по всіх
школах, у військових відділах і т. д.

Треба думати, що справою хождения по ву-
лицях, а передовсім переходження з одної вулиці
на другу, зацікавляється якнайширші круги, бо
це лежить у їх власному інтересі, в інтересі без-
печно здоровля, а навіть життя загалу населення.

ектична у фасоліні, а котру стріляці прозивали
„Жарфеко“, вже теж нема; вона давно віді-
шла, а нові і не снитись по нашому говорити...
Кравець Зімлер, що шив колись для стар-
ших односторі, живе тепер у власному домі на
ряку. Має ромальовану вивіску й великий мо-
дний салон.

Жид Бек, що стріляючи продавав струшілі
вля і всякий інший свій паршивенький товар,
стає дуюко на цілу губу. Купив двоповерховий
дім і має крамницю з такими шибамі, які стрі-
ляє лиш у великому місті.

Біля „Зонке“ отримав, що тепер є власником
великої парфумерії. Колишній, не дуже то чиста
духорня має і свою філію. Ще біляше постарі-
вся і зовсім агорбів скупий власник крамниці, що в
підземі і в підземі какає і до своїх гостей
А там, де сапа вуличка „Штінгана“ розширо-
ється в величезну площу і де стоїть пам'ятник
Яна, вже нема анікої гостиниці, куди заходили
стріляці до дев'яти, а старшини по дев'яти вче-
ром... Нема бригади — не треба і „Фатер Пола“...

Перед вечером, як сонце ховалося за сансо-
ські гори, стріляв і біляше ананомих людей, але
вони мене вже не планували. Мені було сумно. То-
му я нікого не зацікав і до нікого тепер не при-
мався. Я пробував заходити й на старі, ананомі
жні місця, однак скоро переконався, що й тут
тужай і нікому непотрібний та скуди не належу.
Ніде я не побачив анікого променя й очей.

Я почувся чужим і забрався апоміж людей.
Осталося зібрати свій між своїх на стрілецький
цятар, взяти свій пам'ятника грудку землі,
ідедути на пустий видолінок, де оточає колись
табор, обжити зором ананомі місця і з тим пус-
теша в дальшу дорогу.

На шкільні теми.

Рефлексії над станом нашого шкільництва.

В моїх попередніх чотирьох статтях я показав
якши на деякі ділянки нашого шкільництва, по-
казуючи обговорення інших сторінок іншим лю-
дям, що з тими справами ближче знайомі. Але
який прикрий і сумний образ представляв вже
я сказане в попередніх статтях і як важко відби-
вається все те на житті нашого народу! Вся
шкільна управа в чужих руках, в ній ми не ма-
ємо ніякого голосу, вона не оглядається зовсім на
нас і поволіється й панує по своїй безоглядній
волі. Ми втрачаємо майже все, що мали передше
і опинилися в положенні без порівняння гіршо-
му, ніж знаходилися до війни. Наше народне шкіль-
ництво палиться безопашалю на всіх просторах.
Для нього нема вже на своїй землі давніх хочби
українських семінарій, в котрих виховувало-
ся для нас рідне учительство, бо всі мужеські
семінарії перемінені тепер на чисто польські і те
і до тих семінарій не допускають наших хлопців.
А зате наші школи засипуються масово і плано-
во чужими силами, щоб вони проводили там по-
льонізацію.

В останніх часах занесено у нас ще й гумані-
стичні гімназійні відділи, в котрих молоді, покіп-
тивши відливою школою, могла похитати своє
знання і приспособитись до якихнебудь прак-
тичних авань. Так замикається наші молоді на-
уку на всіх полях і спинається її в культурній
праці для свого народу. А коли ще з давнього ча-
су удержалися деякі українські гімназії, то вже
їх животища! Як поволіється там деякі чужі учи-
телі? Як строго карають там якінебудь молоді
порива, викликані не раз провокацією другої сто-
рони, і як домалють тим всю будучність і життя
найдіних молодих людей! Як безоглядно посту-
пають не раз з непричасним до нічого учителя-
ми, і як дають у них таким чином давню світлу
горожанську характерність! Забули, як це не-
давно самі все те переходили... Дивлячись на ті
образи і виходячи в ширшого культурно-горо-
жанського становища, я жалю над цими відно-
синами, які завелася між обом великими на-
родами і які можуть принести в будучності обом
народом лиш великі шкоди.

Мені насуваються мимоволі на гадку образи,
які я бачив перед кількома роками на Буковині.
Там були перед війною численні українські шко-
ли, а між ними особливого роду дві гімназії: в
Кішмані і в Винниці, до котрих горювали спе-
ціально мужицька молоді. Буваючи там не раз,
я не міг налюбуватися її видом, коли то чепурні
і гарні хлопці спішили вулицями тих міст до
школи, всі без винятку в мужицьких одягах, по-
хвалених сорочках і штаних, підперезані ремі-
нем, в китари і в перовішеном на плечах дубо-
бенкою на книжки. Це була така чудова ідилія,
яка кожним разом бавила мене око. І які таланти
виявлялись серед тих селянських дітей! Це був
вельми надійний елемент, що вступивши відтак
у публічну службу або в останки на своїх бо-
гатих загородах, був би причинився чимало до
розвитку свого краю. Але в кінець війни прий-
шли на Буковину румуни, замкнули в жорстокий
спосіб всі українські школи й установи і завели
свої румунські порядки. Наслідком того розби-
лись цілі сотки освіджені й освічені молоді
по буковинських селах з ніким розжаленням,
що її спинено в честь культурній праці. І стало-
ся, що ті сотки, які могли своєю країні — хто-
не-будь управити би нею — віддати найкращі при-
слуги, зробилися відірваною на всі свої терито-
рії елементом крайню революційним, що змалює
книг до аметення теперішнього порядку. Після
того може врозуміти кожний, чи було воно з ро-
мунського боку політично, провокувати в цей
спосіб мирне населення.

Як старий культурний робітник, я не бажав
би у нас таких відносин, а воли би, щоб горо-
жанське життя поступало тут культурною і
правною дорогою. І тому жалю дуже, що деякі
політичні круги беруться прирощувати подіб-
ну тактику й у нас. І які наслідки можуть вийти
з того? Я вважаю лиш деякі. Сотки крайньої мо-
лоді, що бавила потрудитися для добра своєї батьків-
щини, від той праці відірвано (від учитель-
ських семінарій, гуманістичних відділів, учи-
тельських посад на своїй землі і т. д.); ці лего-
ні молоді на все життя огрічені, що їх не допу-
щено до наміченої чесної праці або кивено (учи-
телів і учителю) в чужі сторони, де вони, без-
сердечно відірвані від рідного народу і церкви,
випають безхосенно і марнуються. Цей їх біль від-
чувають також широкі круги їх близьких і даль-
ших рідних, а за ними і вся велика суспільність,
огрічена тим, що їх виключають від співпраці в
горожанському житті.

А відтак ще одна справа. Широким і нагаль-
ним переміщенням наших шкіл на польські і

Б. лінар заграницних клінік

д-р Остап Прийма

організує у внутрішніх недугах і прохотію Рентгенів
у Львові, вул. Личацька 32 і. п. Тел. 61-30
432 від год. 9—11. передпол. і 4—5 попол. 3-4

засипуванням їх польськими учительством відво-
рється у нас глибокий провал між народом і
школою та іншими публічними установами. На-
різ розумів це аж пазто добре, що йому наде-
ляється, а з другого боку бачить, що виводжені у-
станови йому протинай. Він і ставиться з незво-
ним до таких творів, і в масах велике негодуван-
ня на такий стан. А це негодування не дається
нічим вгасити і буде трепати так довго, поки при-
родні і справедливі домагання народу не будуть
апоны заспокоючі.

о. проф. Олександр Стефанович.

Самооборона.

V. Конгрес організованих національних груп Е-
вропи в Женеві.

І.

Національні меншини не сьогоднішні. Але
хоч вони існували й до війни, то проблемою ве-
ликої міжнародної ваги стали вони щойно по
версальським договорі. Між кліччями, під якими
антанта вела війну і дійсністю, яку вона створила
подиктованим миром, запанувала величезна
прірва. Замість голошеного права самовизначен-
ня, заіснувала така двоглядна карта Європи,
що на ній 40 мільонів людей опинилося в ролі
національних меншин, а з них добру половину
відірвано законом сильного від їхніх материн-
ських пнів та влучено до нових держав як національ-
ні меншини.

І ось асид будівничих нової Європи іза
дисперсії між їх власними кліччями і збудо-
ваною ними дійсністю, а далі погляд, що найгір-
шим володарем в визволеній невольниці, наказа-
ли забезпечити охорону нац. меншин деякими
клязулами, які накинено тільки новим держа-
вам, між іншим Польщі, Чехословаччині і Рому-
нії. Таким чином нац. меншини стали суб'єктом
міжнародного права.

Життя нац. меншин у повсенній Європі за-
гально відоме. Європейські держави (з малими
винятками) повели політику національної асими-
ляції нац. меншин, часто відмовляючи їм найпри-
мітивніших прав, навіть загарантованих у дого-
ворах про охорону нац. меншин.

Ця обставина спонукала нац. меншини до
зорганізованої самооборони. Через те й powsta-
ла організація нац. меншин, оформлена в кожно-
річних конгресах, що відбуваються в Женеві та
в сталім секретаріаті з осідком у Відні. Ця ор-
ганізація була подумана ініціаторами виключно як
чинник спільної самооборони перед обкроман-
ням прав нац. меншин. При цьому величезна
більшість репрезентантів нац. меншин підкре-
слює дуже різко свою лояльність супроти дер-
жав, в яких вони проживають, а максимум їхніх
стремлінь є культурна автономія в межах існу-
ючих держав і границь. На тому становищі сто-
ять (на конгресі) жиди, росіяни, а навіть німці і
мадари.

II.

Не зважаючи на ультразлобність конгрес-
ів нац. меншин — на їх тлі прийшло до бороть-
би двох сил за вплив на цю організацію. З од-
ної сторони хотіли дістати на неї вплив групи,
що їх материк має в себе найбільше нац. меншин
— поляки, з другої групи, що їх материк має
найбільше своїх меншин у чужих державах —
німці. Тенденцією поляків було закіндувати ор-
ганізацію меншин, як неангадану для польської
держави. Тенденція німців була просто проти-
лежна. Польські групи, любачивши, що в органі-
зації їх вплив за слабій, щоб її опанувати, ви-
ступили за організацію. Але в їх ряди не пішла
ані одна нац. група. Організація меншин, не за-
важаючи на диверсію польських груп, осталася
в живих. Польські групи змагали до створення
конкурентної організації і такою спробою бу-
ло саме скликання цього року в Берліні конгресу
меншин у Німеччині. На цей „конгрес“ приїхали
й представники москалів з Польщі і прс. з Б. Б.
Богуславський... від українців. Але той конгрес
остав тільки комедією і більш нічим.

III.

Справа забезпечення меншин стала в оста-
ньому часі актуальною світовою проблемою
внесеною на форумі Ліги Народів (Штрма
Дандоран), згодом прийшло створення між-
комісії трьох, конференції в Мадридській
справі зміни процедури погоджу Добрим
— все те річи з рещтою відомі. Акція почи-
щеного питання не могла не вартістю організації меншин. І том
крес нашим у Женеві вже — т

ВЖЕ ВІДКРИТО
ПЕРШУ УКРАЇНСЬКУ ТОРГІВЛЮ ГАЛАНТЕРІЙНИХ ТОВАРИВ
„Женева“ Д. Конюха, Львів, Ринок Ч. 37.
 (побіч Народної Торговлі) і поручає
Жіночі і дитячі білля і взуття
Ковірки і краватки, коронки і нитки
Панчохи — торбички і постіль
 знаряддя до поїздки, куртки, голени, капелюшки і шкільне
 461 **Перфумерія, косметика і забавки.** 3-1

брав більше значіння в публічній олімпії світа. Факт, що на конгресі виголосив промову офіційний представник Ліги Народів, референт меншостевих справ Дікенсон, говорить сам за себе. Правда, п. Дікенсон прийшов на те, щоб підчеркнути лояльність більшості нац. меншин до своїх держав і зганити нелояльні витики. Але рівночасно з тим він заявив, що Ліга Народів хотіла би співпрацювати не тільки з правительством, але й з меншостями. Очевидно, під умовою їх повної лояльності до існуючого ладу...

IV.

Українці з Румунії і Чехословаччини (від останніх був малярфіла Куртук) вступили до організації меншин з самого початку. Ідеологія організації не становила для них ніякої перепони, бо як у Румунії, так і в Чехословаччині українці ведуть меншостеву політику в дослівній тому слова значінні.

Українці під Польщею приступили до організації щойно на минулорічному конгресі. Цей крок проводу УНДО стрінувся з критикою деяких українських партій. Вони вважали приступлення українців з Польщі фальшивим посушенням, бо українську проблему в Польщі зводиться — мовляв — таким чином до рівня меншостевих проблем.

Сам факт, що ми через три роки отягаєлись з приступленням до організації меншин вказує, що й у нас були під тим оглядом поважні сумніви. Колиж минулого року провід УНДО рішився остаточно вступити в члени організації, то тільки тому, що аргументів за приступленням було куди більше, ніж протів.

Декларація голови УНДО д-ра Дмитра Левицького, зложена минулого року на конгресі, не залишала ніяких сумнівів щодо наших інтенцій. Правда, стрінулася вона з протестом президенту конгресу. Українці з Польщі хочуть — мовляв — звести організацію меншин на зовсім іншій, „небезпечній“ шляху. Але на формальній протесті й закінчилося. Українська делегація в організації залишилася, використовуючи трибуну конгресу на те, щоб українська проблема і з цього місця була правильно представлена заграничній публічній олімпії.

Що приступлення організації меншин було правильним, це доказав яскраво вже п'ятий, щогорічний конгрес. Як це вже у нас писалося, на цей конгрес приїхав посол з Безпартійного Бюроу Богуславський (з Волині) та домагався, щоби його прийняли в члени організації як представника українців з Польщі. Ясно, що такий план не вродився в голові самого Богуславського, але що його підсади до Женеви ті, в інтересі яких було, щоби на конгресі меншин говорив хтось з українців про повне задоволення їх національних прав і потреб у Польщі.

Треба додумуватися, що п. Богуславський був тільки першою спробою великої диверсії. Якщо його були прийняли в члени, на другий рік збіхали туди такі самі „представники“ від білорусів, німців і жидів. У наслідку дійсні представництва тих народів було б виступили в конгресу, бо неможливо було б сидіти їм в такому товаристві. Тоді певно повернуло б до організації польські меншини і при допомозі представників у роді Богуславського розпоряджали би на конгресі більшістю.

Прийняття Богуславського українська делегація спротивилася, загрожуючи, що на випадок його прийняття виступить з організації. А що в сід на українською делегацією пішли би і деякі інші групи, президія (в більшості схильна до якнайдалших компромісів) заходи Богуславського про прийняття таки відкинула. А щоби на будуче оминити подібних небезпек, конгрес ухвалив внесення організаційної комісії, що посилає вибраних з неавтономних діст можна тільки годі прийняти в члени конгресу, якщо вони докажуть, що в питаннях національної політики вони можуть ділати зовсім самостійно, без впливу інших національних груп на них. Таким чином людям типу Богуславського раз на все замкнено ту саму дорогу.

Зовсім зрозуміло, що Богуславський був би увійшов у члени організації меншин і у відповідному (заздалегідь відомому) стилі представляв би українську проблему, якщо дійсні представники українців були би стояли поза конгресом. Отже висновок з того такий: Організація меншин сама по собі не є такою важкою організацією, щоби

українці з Польщі за всяку ціну мусіли там наляжати. Але під ніякою умовиною не варто нам допустити до того, щоби до тієї організації увійшли люди, які українську справу в Польщі й українську проблему як цілість представили би у фальшивому світлі. А щоби до того не допустити, треба бути в організації.

V.

При історії з Богуславським виявилося, що росіяни — а були їхні делегації з Польщі, Естонії, Чехословаччини й Румунії — всі солідарно виступили в обороні Богуславського. Пояснити собі це не так тяжко. У боротьбі з українським сепаратизмом у росіян всі методи добрі. Але при цьому попадали вони у суперечність. Підчеркуючи, що вони не визнають окремішності українського народу, рівночасно з тим доказували, що Богуславський є фактичним представником непризнаного ними народу. Льогіка просто подивугідна.

VI.

Від українців промовляли на конгресі пос. Паліїв і сен. Залозецький (з Буковини). Пос. Паліїв звернув увагу на те, що ніяке уліпшення поступовання перед Лігою Народів в справі жалоб у нічому не змінить ситуації тих народів, які припадково опинилися в ролі меншин. На це вказувала українська делегація вже на минулому конгресі, за що стрінули українців з різних сторін закиди, що вони працюють проти миру. А тимчасом проти миру працюють не українці, але всі ті, що не мають зрозуміння для справ народів, що попали в положення меншостей.

Сенатор Залозецький говорив, що на словах новий румунський уряд дуже багато обіцяє, але тільки на словах. Не зважаючи на обіцянки, українцям у Румунії не віддано досі ані одної школи з 200, які були на Буковині до приходу румунів, а які перемінені на румунські. Бесідник заявляє, що навіть найкращий меншостевий закон нічого не допоможе, доки румуні заступають погляд, що північна Буковина заселена зукраїнізованими румунами, яких краще треба зромушити.

VII.

З резолюцій і постанов конгресу слід згадати хіба про постанову створення інституту для дослідів над національностями, який матиме свій осідок у Празі або Відні та про створення „Союзу меншостевих журналістів“, що повстав з ініціативи організації меншин.

Головою організації вибрано знов словіня з Італії Вільфана, а до президії увійшов між іншими д-р Дм. Левицький.

Пос. Дм. Паліїв.

Вальдемарас про меншости.

Промова Вальдемараса в Женеві про справу національних меншостей.

Минулої неділі на пленумі Ліги Націй виголосив промову литовський президент міністрів Вальдемарас. Він зазначив, що найтяжчою проблемою сходу Європи є тепер справа національних меншостей. Змагання цих меншостей до незалежності незвичайно сильні. Однак досі Ліга Націй в цій справі займалася лише дрібницями. Одна Німеччина зробила в Люгано спробу поставити широко на обговорення всю проблему національних меншостей. В цій справі Ліга Націй може мати велике значіння. Також ідея Бріяна про утворення Злучених Держав Європи може мати практичне значіння лише тоді, коли буде розв'язана проблема національних меншостей, якої Ліга Націй досі не могла розв'язати. Якщо Ліга Націй тепер не візьметься до розв'язання цих справ, то вона ніколи не зможе їх розв'язати. Ліга Націй мусить або приступити до творення дійсно великих позитивних вартостей, або вона стратить усяке значіння.

Справа морських роззброєнь переходить критичну стадію.

В Лондоні після довгої літньої перерви відбулося засідання англійського кабінету міністрів під проводом Мекдональда. На засіданні розглядали справу переговорів про морські роззброєння між Англією та Америкою, а також справу відновлення англійсько-радянських дипломатичних зносин. Щодо першої справи Мекдональд подав зміст меморандуму, який одержав від американського президента Гувера. Цей меморандум подає конкретні пропозиції щодо об'єднання тонажу англійських кружляків. Більшість членів кабінету висловила погляд, що зниження англійського тонажу не можна перевести. Панує переконання, що англійсько-американські переговори вступили в критичну стадію. У справі відновлення зносин з Радянським Союзом висловлено переконання, що ці „чотири тоє“ якнайшвидше відновити.

ОКУЛІСТ

д-р Л. МАКСИМОНЬКО

ординус в очних недугах від год. 3-є
 Львів, підвале 7., 1. п. (Будини „Літер“) 3-1

Конференція в справі Злуч. Держав Європи.

На довірчий нараді, яку скликав Бріян у справі створення Зл. Держав Європи, було 27 делегатів європейських держав, у цьому 22 міністри закор. справ. Бріян промовляв двічі. Докладні попенення задали Люшер, Масілі та Політіо. У дискусії заявлялися заг. за здійсненням ідеї Бріяна через економічне зближення євр. держав, яке однак повинно йти рівнобіжно з політ. зближенням. Гендерсон сказав, що ідея Зл. Держав Європи не стріється з більшими перешкодами, та що треба її накинати всім євр. державам. Привиди припорошували насилля в міжнар. політиці, на думку жеєвських кол, ставити під великим знаком запиту пацифістичну доктрину та повинна бути заступлена принципом згідного співвідання й компромісового усування конфліктів. У висліді зборів ухвалили, що Бріян має прислати писемне меморандум до урядів держав, а коли дістане відповіді щойно в найб. році має зорганізувати першу „панєвропейську“ конференцію на вересневій сесії Ліги Націй.

Ліга Націй.

Справа нац. меншостей.

Заг. збори Ліги Націй скінчили 9. вересня дискусією над звітом із діяльності за мін. рік. Перший бесідник гр. Алоїс (Малярщина) сказав, що погоджується з думкою мін. Штрессмана, що справу нац. меншостей треба краще обговорити і то в комісії 6-х. У справі роззброєння бесідник критикував становище вел. держав, котрі кожд. жадають роззброєння від меншостей держав, повинні перші роззброїтися. Шведський міністр закор. справ Триггар зазначив, що госп. справи щораз більше впливають на політику. Лева кілька країн припорошилися до поради світової госп. конференції з 1927 р. Зате деякі держави підвищили ще митні бар'єри. Це шкідливе для Європи не лише під госп. оглядом, але й політичним.

Мекдональд посперечався із Сновденом?

Лондонські консервативні часописи повідомляють, будто би 9. вересня на засіданні англ. кабінету прийшло до ріжниць поглядів між члдером екару Сновденом і Мекдональдом і справі доцільності Гендерсонової залив, що Англія готова підписати фінансовий гарантіяний пакт проти зачіпних воєн. Сновден нібито вказував, що підписання такого пакту наложити на Англію необмежені зобов'язання у відношенні до закордону. З боку представників англ. закор. політики авернули увагу, що такий пакт увійде в життя щойно тоді, коли вже буде роззброєна та коли роззброєні держави не потгнутуть пести коптовних воєн.

Бої на Дал. Сході.

„Таймо“ повідомляють, що більшовицька офензива на відтинку Манчурії-Пограниччя не вдалася. Більшовики мусіли відступити. Пальба білш. гармат спричинила в Пограниччя вел. шкоди. Білш. артилерія обстрілювала з подал. причому було вбитих 2 подорожніх, а 3 ранених. У провінції Сюен над ріками Усур і Амур ідуть запалі бої. Біля Онїші але від 24 год. завалили білш., що коштує вже багато жертв у вбитих і ранених. На Амурі потонуло кілька торг. кораблів і човнів, бо наїхали на міли, заломелі тайпцями. В Харбіні сподіються кожної хвилі приходу Чанг-Кап-Шека. Кит. влада видає приказ розстрілювати без суду людей, приловачених на локонуванні саботажу в околиці сх.-кит. залізниць. Управа харбіньського комітантау під проводом головнокомандуючого Чанг-Чинг-Го ухвалила домагати, щоби ОРСР покрий усі втрати, які Китай потерпів на сх.-кит. залізницях в зв'язі з конфліктом.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8-88-50—8-88-75; канадський долар 8-79-00—8-80-00, чеська корона 0-26-33—0-26-30; австрійський шілінг 1-25-33—1-25-75, румун. лей 0-05-33, французький франк 0-33-50—0-35-00, нідерландський франк 1-71-50—1-72-00, фунт стерлінгів 13-20-00—13-20-00, польський червонець 17-50—18-00.

